

Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

1918 als Epochenschwelle? : Analysen zu Reformpädagogik und bürgerlicher Familienerziehung = 1918 as epochal threshold? : analyzes on reform pedagogy and on family education in the bourgeoisie / [**Rok 1918 jako předěl epochy? : analýzy k reformní pedagogice a měšťanské rodinné výchově**] / Carola Groppe -- ger -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Historia scholastica : mezinárodní časopis pro dějiny výchovy a vzdělávání : international review for history of education -- ISSN 1804-4913 -- Roč. 5, č. 1 (2019), s. 7-27.

Příspěvek se zabývá problematikou pedagogické kontinuity a diskontinuity v období po 1. světové válce. Zamýšlí se nad jevy, které určují předěl epoch. Za společenský epochální předěl považuje autorka příspěvku již 90. léta 19. století, nikoliv období po r. 1918. 1. světová válka naopak znamenala zlom v rodinných vztazích, ve vztazích mezigeneračních a v přijímání autority, což je v příspěvku doloženo na analýze privátních textů - dopisů mezi členy jednotlivých rodin.

reformní pedagogika ; rodinná výchova ; společnost ; pedagogika ; válka ; generační vztahy ; autorita ; analýza ; historické hledisko ; text ; rodina ; dopis ; epocha ; kontinuita ; 1890-1900 ; 1918

<http://katalog.npmk.cz/documents/477299>

2.

"Bude nutno výchově dáti směry nové." : výchova a vzdělávání v programech politických stran meziválečného Československa = "The new directions of education will be necessary." : education in the programs of political parties of Czechoslovakia between the World Wars / Kateřina Korábková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Historia scholastica : mezinárodní časopis pro dějiny výchovy a vzdělávání : international review for history of education -- ISSN 1804-4913 -- Roč. 5, č. 2 (2019), s. 7-24.

Studie se zabývá otázkou, jaký podíl zaujímala výchova a vzdělávání v meziválečném Československu v plánech významných politických stran. Autorku studie zajímá, jak školskou otázku řešili agrárníci, sociální demokraté, národní socialisté, národní demokraté a lidovci. Pozornost zaměřuje na zásadní témata, jakými jsou školská reforma, vztah školy a církve, ale i vzdělávání učitelstva národních škol či problematika osvěty a lidovychovy.

výchova ; vzdělávání ; plán ; školství ; plánování ve školství ; politická strana ; školská reforma ; škola ; historické hledisko ; církev ; vzdělávání učitelů ; národní škola ; osvěta ; lidová výchova ; 1918-1939

<http://katalog.npmk.cz/documents/477217>

3.

Comparative analysis of the secondary school history textbooks of the V4 countries : an overview of genocides in the history of the 20th century / [Komparativní analýza středoškolských učebnic dějepisu v zemích Visegrádské skupiny : přehled genocid v historii 20. století] / František Strapek – eng

In: Czech-Polish historical and pedagogical journal : journal of the Faculty of Education of Masaryk University Brno -- ISSN 1803-6546 -- Roč. 11, č. 1 (2019), s. 120-136.

Srovnání zastoupení a způsobu prezentace genocid 20. století ve 14 středoškolských učebnicích zemí Visegrádské skupiny po roce 2001. Autoři věnují pozornost arménské genocidě, ukrajinskému hladomoru z let 1932-33, holokaustu a vyvražďování v Kambodži za vlády Pol Pota. Důraz kladou na detailnost výkladu a kontext, ve kterém je genocida popisována.

učebnice ; dějepis ; komparace ; střední škola ; obsahová analýza ; země Visegrádské skupiny ; genocida ; holocaust ; hladomor

<http://katalog.npmk.cz/documents/477097>

4.

Československá liga proti antisemitismu = Czechoslovak League against Anti-Semitism / Jakub Seiner -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Historia scholastica : mezinárodní časopis pro dějiny výchovy a vzdělávání : international review for history of education -- ISSN 1804-4913 -- Roč. 5, č. 2 (2019), s. 35-55.

Autor studie poukazuje na významnou činnost prvorepublikových společností a spolků a jejich roli ve vzdělávací, výchovné a osvětové oblasti. Představuje program a cíle spolku Československá liga proti antisemitismu a uvádí je do kontextu péče o demokratické hodnoty meziválečného Československa. Autor rekonstruuje vývoj spolku, který svojí činností oslaboval projevy antisemitismu v tehdejší společnosti a působil proti náboženské netoleranci či projevům rasové nesnášenlivosti.

antisemitismus ; sdružení ; společnost ; vzdělávání ; výchova ; program ; demokracie ; náboženství ; historické hledisko ; tolerance ; rasová diskriminace ; projev ; Československá liga proti antisemitismu ; osvěta ; 1918-1939

<http://katalog.npmk.cz/documents/477219>

5.

Čeština a němčina ve střeoevropském jazykovém svazu (II) : několik poznámek k výzkumu lexikálních výpůjček v rakouské literatuře = Czech and German in Central Europe : some remarks of German-Czech language contact in Austrian literature / Dalibor Zeman -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Cizí jazyky : časopis pro teorii a praxi vyučování cizím jazykům -- ISSN 1210-0811 -- Roč. 63, č. 2 (2019/2020), s. 28-38.

Autor článku diskutuje přejímání českých slov v rakouské němčině, zejména ve Vídni a jejím okolí. Dává krátký přehled badatelů zabývajících se tématem, zejména z lingvistické, ale i historiografické a etnologické roviny. Hlavním zaměřením článku je rakouské lidové divadlo. Díla psaná běžným jazykem odrážejí užívaná přejatá slova. Závěr článku představují příklady z děl vybraných autorů.

lingvistika ; lexikologie ; němčina ; nářečí ; divadlo ; lidová kultura ; literatura ; výzkum ; čeština ; Rakousko ; přejatá slova ; vídeňští Češi

<http://katalog.npmk.cz/documents/477549>

6.

Důvěřuj a riskuj : mezigenerační přenos generalizované důvěry a ochoty přijmout riziko = the Intergenerational Transmission of Generalised Trust and a Willingness to Take Risks / Jan Klusáček, Dana Hamplová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Sociologický časopis = Czech sociological review -- ISSN 0038-0288 -- Roč. 56, č. 1 (2020), s. 29-55.

Článek se zabývá mezigeneračním přenosem a ochotou přijmout riziko v České republice. Byla využita data z šetření týkajících se českých domácností, jejich důvěry a ochoty riskovat ve vztahu rodiče - děti. Ukázala se podobnost názorů mezi dětmi a rodiči, ale rozdíly v názoru na sex rodičů. Statisticky významná je podobnost mezi dětmi a matkou, otcové s dětmi tvoří více heterogenní skupinu. Větší důvěra mezi rodiči a dětmi je v katolických rodinách, jejich vzdělání, pohlaví ani věk nemají velkou důležitost. Větší ochotu riskovat mají chlapci a starší děti.

generační vztahy ; vztah rodiče-dítě ; vztah matka-dítě ; vztah otec-dítě ; rodiče ; sexuální chování ; rodina ; katolicismus ; dítě ; chlapec ; chování ; Česko

<http://katalog.npmk.cz/documents/477130>

7.

Education as a national value of ukrainian society on its way of gaining independence in the west-ukrainian pedagogical press of Galicia up to 1918 / [Vzdělávání jako národní hodnota ukrajinské společnosti na její cestě k nezávislosti v haličském západoukrajinském

pedagogickém tisku do roku 1918] / Svitlana Tsiura, Khrystyna Kalahurka, Iryna Myshchyshyn – eng

In: Czech-Polish historical and pedagogical journal : journal of the Faculty of Education of Masaryk University Brno -- ISSN 1803-6546 -- Roč. 11, č. 1 (2019), s. 98-106.

Článek chronologicky sleduje vývoj ukrajinského náhledu na důležitost národního školství v národním jazyce a jeho vztah k dalším národním hodnotám a cílům. Autoři sledují období let 1863-1918 a rozdělují je na tři periody z hlediska vývoje národních hodnot a národního školství, tak jak se objevuje v pedagogickém tisku. Popisují také provázanost školy a církve.

národní škola ; národnostní školství ; tisk ; náboženská pedagogika ; dějiny školství ; církve ; Halič

<http://katalog.npmk.cz/documents/477058>

8.

Mediace ve výuce cizích jazyků = Mediation in foreign language teaching / Bohuslav Dvořák -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Cizí jazyky : časopis pro teorii a praxi vyučování cizím jazykům -- ISSN 1210-0811 -- Roč. 63, č. 2 (2019/2020), s. 3-8.

Autor prezentuje v českém prostředí pro výuku cizích jazyků málo využívanou metodu mediace, tj. zprostředkování. Mediace ve výuce cizích jazyků je představena jako aktivita, při které student využívá svých jazykových znalostí k předání informace, aniž by prováděl přímý překlad. Důležitou roli hraje kulturní kontext, který mediátor v případě potřeby objasňuje. Metoda může studenty motivovat zajímavým obsahem a pocitem úspěchu z využití cizího jazyka. Naopak problematická je příprava na vyučování a hodnocení aktivity.

didaktika ; výuka ; cizí jazyk ; jazyková výuka ; překlad ; kultura ; kulturní prostředí ; mediace ; zprostředkování ; kulturní mediátor ; kontext

<http://katalog.npmk.cz/documents/477453>

9.

Nebe nad Německem : české pracovní útvary v letecké válce 1942 - 1945 / Stanislav Kokoška -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Dějiny a současnost : kulturně historická revue -- ISSN 0418-5129 -- Roč. 42, č. 3 (2020), s. 13-15.

V r. 1942 byly do Říše poslány tisíce Čechů, kteří sloužili v pracovních útvarech Wehrmachtu a tvořili součást protiletecké obrany. Vznik Organisation L složené z příslušníků okupovaných národů. V protektorátu odvody do pracovních jednotek v Německu a do výcvikových prostor

wehrmachtu, vznik pracovních praporů z českých lékařů, řemeslníků a studentů. Jejich role až do osvobození od fašismu v r. 1945.

válka ; dějepis ; dějiny dvacátého století ; Německo ; Protektorát Čechy a Morava (1939-1945) ; druhá světová válka ; nucená práce ; letecké bitvy ; vojenství ; 1942-1945

<http://katalog.npmk.cz/documents/477216>

10.

První mezinárodní komeniologická konference v Baku za podpory Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského / Markéta Pánková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Historia scholastica : mezinárodní časopis pro dějiny výchovy a vzdělávání : international review for history of education -- ISSN 1804-4913 -- Roč. 5, č. 2 (2019), s. 80-84.

Zpráva o mezinárodní konferenci, jež probíhala na Státní univerzitě v Baku 4.-5. dubna 2019 v několika paralelních sekcích; jednacími jazyky byla angličtina, ruština a ázerbájdžánština. V širokém chronologickém rozpětí se srovnávala pedagogická díla Komenského s filozofickými a metodickými podněty dalších velkých osobností světové pedagogiky. Konferenční jednání doplnila výstava J. A. Comenius - Education for All, (autorkou výstavních panelů byla Markéta Pánková) a metodologický seminář, jehož cílem bylo přiblížit studentům učitelství dílo a myšlení J. A. Komenského i instituce, které se v České republice komeniologií zabývají.

konference ; mezinárodní spolupráce ; univerzita ; jazyk ; ruština ; angličtina ; pedagogika ; dílo ; historické hledisko ; filozofie ; metodika ; osobnost ; výstava ; seminář ; student učitelství ; myšlení ; komeniologie ; dějiny pedagogiky ; Komenský, Jan Amos, ; Komenský, Jan Amos, ; Baki Dövlət Universiteti ; Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (Praha, Česko). ; Baku (Ázerbájdžán) ; 2019

<http://katalog.npmk.cz/documents/477249>

11.

Přístup k řešení rodičovských konfliktů na oddělení sociálně-právní ochrany dětí v České republice : volba defenzivní praxe a její faktory / Kateřina Hejnová, Johana Chylíková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Sociologický časopis = Czech sociological review -- ISSN 0038-0288 -- Roč. 56, č. 1 (2020), s. 3-27.

Prezentovaná studie se zaměřuje na přístupy používané českými sociálními pracovníky při řešení rodičovských konfliktů. Všímá si zejména jejich inklinace k defenzivní praxi. Její podstatou je zajišťovat dodržování pravidel, která neodpovídají zájmům rodičů ani dětí. Ukázalo se, že faktory spojené s užíváním defenzivní praxe mají v ČR opačný efekt, než jaký prokázaly výzkumy v zahraničí. Autoři vysvětlují, že důraz na pravidla ochrany dítěte neznamenají defenzivní reakci

sociálních pracovníků na ohrožení jejich pracovních podmínek, ale jsou výrazem loajality k organizaci, která jim nabízí práci, kdy se nemusejí obávat následků svého rozhodování.

sociální pracovník ; rodiče ; konflikt ; dítě ; ochrana dítěte ; práva dítěte ; přístup ; sociálně-právní ochrana ; obrana

<http://katalog.npmk.cz/documents/477112>

12.

Reklamní tiskoviny pro školáky v letech 1918-1938 : pohled do archivních fondů Muzea Komenského v Přerově / Helena Kovářová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Historia scholastica : mezinárodní časopis pro dějiny výchovy a vzdělávání : international review for history of education -- ISSN 1804-4913 -- Roč. 5, č. 2 (2019), s. 56-66.

Autorka příspěvku se zabývá školní reklamou v meziválečném Československu. Pohled do archivních fondů Muzea Komenského v Přerově představuje oblíbená témata školní reklamy, poukazuje na produkty propagované ve školních časopisech a v prostředí, které je žákům blízké. Je ovšem sporné, zda se jednalo o reklamu určenou skutečně pro žáky, či spíše o reklamní texty cílené na rodiče žáků. Autorka sleduje škálu produktů určených pro školní reklamu a zamýšlí se nad reklamními strategiemi uplatňovanými v meziválečném období.

reklama ; tisk ; archiv ; muzeum ; školní časopis ; žák ; rodiče ; škola ; historické hledisko ; text ; Okresní vlastivědné muzeum J.A. Komenského (Přerov, Česko) ; 1918-1939
ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/477248>

13.

The roads to independence of the female students of private schools in Warsaw / [Cesty k nezávislosti studentek dívčích soukromých škol ve Varšavě] / Barbara Jędrychowska – eng

In: Czech-Polish historical and pedagogical journal : journal of the Faculty of Education of Masaryk University Brno -- ISSN 1803-6546 -- Roč. 11, č. 1 (2019), s. 40-49.

Autorka na příkladech popisuje formu výuky neoficiálního a často zakázaného kurikula na soukromých dívčích školách ve Varšavě na konci 19., začátku 20. století. Cíle této výuky prezentuje jako uvědomělý krok přípravy k životě v samostatném Polsku a nové roli ženy ve společnosti. Článek hovoří o zapojení studentek a absolventek do snah o nezávislost.

dějiny školství ; soukromá škola ; dívčí škola ; nezávislost školy ; národní vědomí ; dějiny ; kurikulum ; Varšava (Polsko)

<http://katalog.npmk.cz/documents/477109>

14.

Šikana narůstá : jak na ni? / Lucie Kvasničková – cze

In: Informatorium 3-8 : časopis pro výchovu dětí od 3-8 let v mateřských školách a školních družinách -- ISSN 1210-7506 -- Roč. 27, č. 2 (únor) (2020), s. 18-19.

Šikana jako nemoc kolektivu se může projevat již v mateřské škole. Ředitelé MŠ mají za to, že je to díky výchovným chybám v rodině, negativnímu vlivu médií a tím, že mnoho dětí žije v neúplných rodinách. Česká školní inspekce uvádí jako další důvod to, že učitelky v MŠ mají málo zkušeností s dětmi, které mají poruchy chování, autismus či jiné problémy. Pokud se však fyzické či verbální ubližování vyskytuje častěji se stejnými dětmi, jde o šikanu a je potřeba ji začít řešit. Jak postupovat, čemu se vyhnout. Někdy dítě neumí jinak vyjádřit velké emoce (rozvod rodičů, úmrtí v rodině, narození mladšího sourozence) a vybíjí si je agresí v MŠ. Proto je nutno nedávat dítěti nálepku agresora, ale začít s ním pracovat na tom, jak slušně vyjádřit emoce, a trénovat s ním adekvátní chování v zátěžových situacích.

předškolní dítě ; předškolní výchova ; šikanování ; agresivita ; emoce ; vztahy mezi vrstevníky ; porucha chování ; zátěž ; psychika ; mateřská škola ; chování ; rodinná výchova

<http://katalog.npmk.cz/documents/476826>

15.

Termochémia vo vyučovaní na základnej škole s využitím bádatel'skej metódy =
Thermochemistry in Primary School Education with IBSE / Anna Drozdíková, Gabriela Klimešová
-- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Biologie, chemie, zeměpis : časopis pro výuku přírodovědných předmětů na základních a středních školách -- ISSN 1210-3349 -- Roč. 30, č. 2 (2020), s. 2-12.

Úroveň přírodovědné gramotnosti u žáků základních škol na Slovensku je podle výsledků mezinárodních testů nízká. Problémem však není množství obsahu, ale spíše způsob výuky. Výzkum autorek se zaměřil na téma termochemie. Zkoumal, zda jsou žáci schopni porozumět podstatě exotermických a endotermických reakcí v badatelsky orientované výuce chemie. Pro využití badatelské metody byly vyhotoveny pracovní listy s tematikou exotermických a endotermických reakcí. Výsledky ukázaly, že žáci jsou schopni z vlastních zkušeností odvodit nové znalosti, jsou při vyučování aktivní, kladou otázky, pozorují a zjišťují nová fakta. To má pozitivní vliv i na dlouhodobé znalosti.

chemie ; výuka ; badatelsky orientovaná výuka ; aktivizující metoda ; znalost ; aktivita ; otázka ; samostatná práce ; zkušenost ; výzkum ; Slovensko ; derivace ; přírodovědná gramotnost

<http://katalog.npmk.cz/documents/477349>